

**Szkoła Muzyczna I stopnia Nr 1
im. Stanisława Wiechowicza
w Krakowie**

**PROGRAM NAUCZANIA
dla
SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA**

**PRZEDMIOT GŁÓWNY
- altówka –**

**Opracowanie:
mgr Danuta Popielak**

SPIS TREŚCI

I. Informacje o programie	3
II. Efekty kształcenia po zakończeniu nauki	
w Szkole Muzycznej I stopnia	3
III. Cele kształcenia (wymagania ogólne)	4
<i>Cykl sześcioletni</i>	
Klasa pierwsza	5
Klasa druga	8
Klasa trzecia	12
Klasa czwarta	15
Klasa piąta	18
Klasa szósta	21
<i>Cykl czteroletni</i>	
Klasa pierwsza	5
Klasa druga	12
Klasa trzecia	18
Klasa czwarta	21
IV. Procedury osiągnięcia celów	25
V. Osiągnięcia uczniów	27
VI. Kryteria i sposoby oceniania	27
VII. Uwagi wdrożeniowe	29

I. INFORMACJE O PROGRAMIE

Program nauczania przedmiotu głównego ~ altówka przeznaczony jest dla I etapu edukacyjnego kształcenia artystycznego, czyli dla sześcioletniego i czteroletniego cyklu nauczania w szkole muzycznej I stopnia.

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych (Dziennik Ustaw z 2016 r. Poz. 2248)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1408)

Statut Szkoły Muzycznej I Stopnia Nr 1 im. Stanisława Wiechowicza w Krakowie.

Program jest uporządkowanym zbiorem zadań i form ich realizacji w procesie kształcenia ucznia w określonym czasie. W założeniu program ten ma za zadanie ułatwienie pracy nauczycielom z uczniami zarówno bardzo zdolnymi, jak i uczniami z mniejszymi predyspozycjami psychofizycznymi i instrumentalnymi.

Główną formą organizacyjną nauczania gry na instrumencie jest lekcja indywidualna. Taka forma pracy umożliwia dostosowanie metod i materiału nauczania do zróżnicowanych uzdolnień, wieku i stopnia zaawansowania uczniów. Metody pracy lekcyjnej wynikają z ogólnie obowiązujących zasad dydaktyki oraz artystyczno - praktycznego charakteru przedmiotu. Ukierunkowanie pracy nauczyciela powinno skupiać się na dążeniu do rzetelnego wykształcenia młodego muzyka mogącego podjąć naukę w szkole muzycznej II stopnia.

Program zawiera cele kształcenia – wymagania ogólne, cele szczegółowe – wymagania szczegółowe, zadania techniczne i muzyczne, materiał nauczania oraz wymogi egzaminacyjne.

EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA

Uczeń:

- szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;

- posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- rozwija pasję muzyczną przez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- publicznie prezentuje swoje dokonania;
- podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- ocenia jakość wykonywanych zadań;
- pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- buduje relacje oparte na zaufaniu;
- wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- organizuje swoją indywidualną pracę;
- systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- przewiduje skutki podejmowanych działań;
- jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

II. CELE KSZTAŁCENIA- WYMAGANIA OGÓLNE

1. Umuzykalnienie i rozbudzanie wrażliwości muzycznej.

Uczeń :

- rozwija zainteresowania muzyczne, uczęszczając na koncerty i słuchając muzyki z nagrań
- uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska.

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na altówce.

Uczeń:

- zna budowę altówki i smyczka
 - definiuje poszczególne części instrumentu i smyczka
 - zdobywa wiedzę na temat budowy instrumentu.
3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na altówce.

Uczeń:

- kształci prawidłową postawę podczas gry na instrumencie oraz umiejętność prawidłowego posługiwania się aparatem gry
- poznaje zasady strojenia i konserwacji instrumentu
- rozwija podstawy techniki gry na instrumencie oraz wrażliwość na jakość dźwięku i intonację
- potrafi tworzyć proste tematy melodyczne i grać ze słuchu.

4. Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami.

Uczeń:

- pod kierunkiem nauczyciela poznaje sposoby samodzielnej pracy w zakresie: organizacji pracy, kontroli swojej gry, samooceny.

5. Przygotowanie do występów publicznych.

Uczeń:

- poznaje zasady występów solowych i zespołowych
- kształtuje umiejętności koncentracji, prezentacji estradowej oraz współpracy z innymi muzykami.

.....

Cykl sześcioletni _____ Cykl czteroletni

Klasa 1 **Klasa I** (pierwsze półrocze)

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- czynnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska poprzez:
- uczestnictwo jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży
- udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej.

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- zna budowę altówki i smyczka
- definiuje poszczególne części instrumentu i smyczka
- czyta prosty zapis nutowy w kluczu altowym w obrębie I pozycji
- zna pojęcia : détaché, portato, legato i pizzicato
- zna oznaczenia: strun, palcowania, sposób prowadzenia smyczka
- zna pojęcie półtonu, całego tonu, oktawy, prymy i kwinty
- zna pojęcie trójdźwięku
- zna wartości nut i pauz : ćwierćnuta, ósemka, półnuta, cała nuta
- zna gamy krzyżkowe i trójdźwięki do dwóch znaków, grane melodycznie przez jedną oktawę (C- dur, G-dur, D-dur)
- rozróżnia charakter utworu pod względem agogicznym (szybko, wolno)
- zna zasady prawidłowego wydobywania dźwięku.

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- zaadaptował organizm do instrumentu
- opanował umiejętność trzymania altówki i smyczka oraz zachowania prawidłowej postawy podczas gry
- opanował ruchy jednostkowe smyczka w środkowej jego części i umiejętność gry całym smyczkiem,
- prawidłowo wykonuje pizzicato prawą ręką,
- opanował układ palców lewej ręki z półtonem pomiędzy drugim i trzecim palcem na każdej strunie, oraz potrafi wykonać proste flażolety naturalne 4 palcem - g 2" na strunie G i d 2" na strunie D
- potrafi kontrolować jakość wydobywanego dźwięku, intonację i rytm

4Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami

Uczeń:

- uczeń realizuje w domu wskazówki nauczyciela
- kontroluje w domu intonację, rytm i jakość dźwięku

5. Przygotowanie do występów publicznych

- zna i stosuje zasady właściwego zachowania się na estradzie i odpowiedniego ubioru

Zadania techniczno-wykonawcze – sposoby realizacji celu

Wybór odpowiedniej wielkości instrumentu. Poznanie budowy instrumentu i smyczka.

Poznanie zasad konserwacji i przechowywania instrumentu.

Porównanie altówki ze skrzypcami (różnice w wielkości instrumentów i smyczków, żabki, nazwy strun, skale instrumentów, wydobywanie dźwięków w dynamice od piano do forte - demonstracja). Rozśpiewywanie i umuzykalnianie uczniów (początkowe lekcje śpiewu - otwieranie ust, wyobrażenie dźwięku). Śpiewanie prostych piosenek z pamięci (początkowo na la, la, później wprowadzenie tekstu i rytmu). Po opanowaniu przez ucznia tekstu i melodii wprowadzić tekst nutowy (czytanie nut w kluczu altowym).

Pierwsze próby transponowania melodii do innych tonacji (pizzicato, arco).

Rozluźnianie organizmu i osvajanie się z instrumentem. Rozwijanie wyobraźni i świadomości ruchowej - ruchy imitujące grę. Opanowanie układu gry lewej i prawej ręki (ruchy świadomie kierowane). Prostolinijne prowadzenie smyczka.

Wartości nut: półnuta, ćwierćnuta, ósemka. Artykulacja: detaché na jednej strunie i przez struny - elementy techniki przygotowawczej, legato i portato do dwóch nut.

Umiejętność wykorzystywania całej długości smyczka.

Gamy durowe i pasaże w obrębie 1 oktawy do 2 znaków przykluczowych.

MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Gamy

T. Gonet - Gamy i pasaże na altówkę.

2. Szkoły i ćwiczenia

Z. Feliński, F. Górski, J. Powroźniak - Szkoła gry na skrzypcach z.1 (transkrypcja na

altówkę).

Berta Volmer - Szkoła gry na altówce.

Renate Bruce-Weber - Szkoła gry na altówce z. 1.

Herbert Kinsey - Easy Progressive Studies z. 1.

3. Etiudy

F. Wohlfahrt - Etiudy op.45 (łatwiejsze).

4. Koncerty

O. Rieding - Koncert h-moll op.35 (transkrypcja na altówkę).

K. Krejci - Koncert h-moll (transpozycja na altówkę).

5. Utwory z akompaniamentem

Dawna muzyka na altówkę - zbiór tańców i melodii z XVII i XVIII wieku.

Minimum materiałowe:

- gama G, D,
- 2 etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych.
- 2 utwory z akompaniamentem

*** Przesłuchanie promujące do klasy drugiej**

- gama i pasaże
- etiuda
- koncert część I lub utwór z akompaniamentem

Cykl sześcioletni _____ Cykl czteroletni

Klasa 2 **Klasa I** (drugie półrocze)

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzycznienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

czynnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska poprzez:

-uczestnictwo jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży

- udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej.
- zna podstawowe środki wyrazu muzycznego w zakresie dynamiki: forte, piano
- zna podstawowe sposoby pielęgnacji instrumentu
- zna zasady prawidłowego wydobywania dźwięku.

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- zna wartości nut i pauz : ćwierćnuta, ósemka, półnuta, cała nuta, półnuta z kropką, szesnastka
- zna gamy krzyżkowe i trójdźwięki do trzech znaków, grane melodycznie przez jedną oktawę (D- dur, A-dur, G – dur, C-dur),
- rozróżnia charakter utworu pod względem agogicznym i wyrazowym (szybko, wolno, wesoło, smutno),
- zna podstawowe środki wyrazu muzycznego w zakresie dynamiki: forte, piano,
- zna podstawowe sposoby pielęgnacji instrumentu i korzystania z niego,
- zna wartości grup rytmicznych: synkopa, rytm punktowany, grupa rytmiczna -- ćwierćnuta z kropką ósemka, grupy szesnastkowe – ósemka dwie szesnastki, dwie szesnastki ósemka,
- zna pojęcia: tercja mała, tercja wielka
- zna gamy i podstawowe pasaże w tonacjach mollowych do dwóch znaków przykluczowych w obrębie jednej oktawy w I pozycji (d-moll, , g-moll)
- zna oznaczenia dynamiczne: mezzo forte, mezzo piano
- rozróżnia formy muzyczne takie jak: etiuda, koncert
- korzysta z pomocy słowniczka muzycznego, metronomu
- zna określenia agogiczne: ritenuto, fermata

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- zna i stosuje podstawowe sposoby pielęgnacji instrumentu i smyczka
- zaadaptował organizm do instrumentu
- opanował umiejętność trzymania altówki i smyczka oraz zachowania prawidłowej postawy podczas gry

- opanował ruchy jednostkowe smyczka w środkowej jego części i umiejętność gry całym smyczkiem,
- prawidłowo wykonuje pizzicato prawą ręką,
- opanował układ palców lewej ręki z półtonem pomiędzy drugim i trzecim palcem na każdej strunie, oraz potrafi wykonać proste flażolety naturalne 4 palcem - g 2" na strunie G i d 2" na strunie D
- potrafi kontrolować jakość wydobywanego dźwięku, intonację i rytm.

4. Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami

Uczeń:

- uczeń realizuje w domu wskazówki nauczyciel,
- kontroluje w domu intonację, rytm i jakość dźwięku
- zna i stosuje metody ćwiczenia w domu

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- zna i stosuje zasady zachowania się na estradzie oraz kryteria doboru stroju
- współpracuje z pianistą - akompaniatorem lub nauczycielem (grając w duetach)

Zadania techniczno-wykonawcze – sposoby realizacji celu

Dalsza praca nad poprawnością aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem) Zaostrzenie wymagań w zakresie intonacji. Uwrażliwienie na jakość dźwięku. Pierwsze ruchy zmian pozycji na flażoletach naturalnych (rozluźnienie kciuka lewej ręki). Rozpoczęcie pracy nad biegłością palców lewej ręki.

Wartości nut: od całej nuty do szesnastek (włącznie). Artykulacja: legato

do czterech dźwięków, portato, martelé. Schemat smyczkowania: cały smyczek - górna połowa całego smyczek – dolna połowa. Rytmów zróżnicowane:

ćwierćnuta z kropką i ósemka, ósemka i dwie szesnastki, triola. Synkopa -

ósemka, ćwierćnuta, ósemka. Pierwsze próby wibracji (szerokiej) drugim i trzecim palcem.

Gamy durowe, molowe i pasaże w obrębie jednej oktawy do 2 znaków przykluczowych.

Gama C-dur i pasaże. przez dwie oktawy.

Zwracanie uwagi na rozluźnienie prawej ręki i jej przegubu(ćwiczenie pracy przegubu na pustych strunach dolną częścią smyczka).Wprowadzenie prostych dwudźwięków z pustymi strunami. Pierwsze próby samodzielnego strojenia altówki (maszynkami). Uczeń realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry).

MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Gamy

T. Gonet - Gamy i pasaże na altówkę.

2. Szkoły i ćwiczenia

Z. Feliński, B. Górski, I. Powroźniak - Szkoła gry na skrzypcach z.1 (transkrypcja na altówkę).

B. Volmer - Szkoła gry na altówce z.2 (wybrane ćwiczenia, etiudy i duety).

Renate Bruce-Weber - Szkoła gry na altówce z. 1.

Herbert Kinsey – Easy Progressive Studies z.2.

3. Etiudy

F. Wohlfahrt - Etiudy op.45

Easy Studies for Viola - zbiór

4. Koncerty

O. Rieding - Koncert skrzypcowy h-moll op.35 (transpozycja na altówkę).

J. Stasica - Concertino G-dur (transpozycja na altówkę)

5. Utwory biegleściowe

M. Marais - Pięć dawnych tańców francuskich („ Le Basque „).

6. Utwory różne

G. Jacob, K. Jones – New Pieces for Viola.

Ukraińska piosenka ludowa - Na górze len.

Rosyjska piosenka ludowa - W mokrym lesie.

Dawna muzyka na altówkę - Zbiór tańców i melodii z XVII i XVIII w.

Minimum materiałowe:

- gama g, d,C-dur

- 3 etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych.

- 2 utwory z akompaniamentem.

***Egzamin promocyjny do klasy 3 (program wykonany z pamięci)**

Gama dur lub moll

Etiuda

Koncert- 1 część

Utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu

Cykl sześcioletni _____ Cykl czteroletni

Klasa 3

Klasa II (pierwsze półrocze)

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty, audycje muzyczne, słucha nagrań wskazanych przez nauczyciela (np. Youtube)
- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne (muzyka klasyczna a rozrywkowa)
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego (duety, tria)
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch wykonawców.

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- zna i rozróżnia określenie aparatu wykonawczego: orkiestra, solista, duet
- zna gamy i podstawowe pasaże w tonacjach durowych i mollowych do trzech znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw w I pozycji (C – dur, c – moll, d-moll, D-dur, F-dur, A-dur przez jedną oktawę
- zna oznaczenia dynamiczne: mezzo forte, mezzo piano, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo
- rozróżnia formy muzyczne takie jak: etiuda, koncert, miniatura
- zna i odróżnia określenie aparatu wykonawczego: trio, kwartet
- zna pojęcie seksty małej, seksty wielkiej

- realizuje bardziej skomplikowane struktury rytmiczne

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- zna i stosuje podstawowe zasady konserwacji altówki i smyczka
- przyjmuje prawidłową postawę podczas gry
- posługuje się prawidłowym aparatem gry
- zwraca uwagę na jakość dźwięku podczas gry
- gra ze słuchu proste melodie.

4. Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami

Uczeń:

- dba o prawidłowe warunki pracy (materiały nutowe, ustawienie pulpitu, oświetlenie)
- prawidłowo odtwarza głosem linię melodyczną
- rozpoznaje i koryguje błędy poprzez realizowanie wskazówek nauczyciela
- pokonuje problemy techniczne poprzez dobór odpowiednich sposobów ćwiczeń wprowadzonych przez nauczyciela
- prawidłowo odtwarza głosem linię melodyczną;
- rozpoznaje i koryguje błędy;
- opracowuje plan pracy, uwzględniając ćwiczenie w harmonogramie dnia.

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- potrafi skupić się przed i w trakcie występu
- współpracuje z innymi muzykami
- w prezentacji estradowej wykorzystuje wyobraźnię muzyczną i ekspresję

Zadania techniczno-wykonawcze – sposoby realizacji celu

Wprowadzenie ćwiczeń usprawniających synchronizację rąk z zastosowaniem technik przygotowawczych (ćwiczenie gam, etiud, wprawek). Wprowadzenie ćwiczeń rozwijających biegłość palców (granie gam, etiud, utworów biegłościowych). Praca nad precyzją intonacyjną (wyobrażanie dźwięku przed jego zagraniem). Praca nad precyzją rytmiczną (klaskanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem). Wprowadzenie ćwiczeń ruchowych imitujących wibrację (glissando tym samym palcem,

potrząsanie pudełkiem zapalek). Wprowadzenie dwudźwięków z pustymi strunami.
Wprowadzenie akordów(pizzicato prawą ręką i arco). Artykulacja: detaché, martelé, portato, legato. Rodzaje smyczkowań: detaché podwójne (z zaznaczaniem pierwszej nuty z grupy).
Rozszerzenie dynamiki (mezz piano, mezzo fort).Ćwiczenie chromatyki. Wprowadzenie pojęć muzycznych: mordent, ozdobnik, obiegnik, tryl. Poznawanie różnych sposobów smyczkowań.

MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Gamy

T. Gonet - Gamy i pasaże na altówkę.

H.S. Whistler, H.A.Hummel - Elementary Scales and Bowings for Viola

2. Szkoły i ćwiczenia

Renate Bruce-Weber - Szkoła gry na altówce.

B. Volmer - Szkoła gry na altówce z.2.

C.Paul Herfurth – A Tune A Day for Viola z.2.

M. Szaleski - Szkoła gry na altówce (ćwiczenia biegłościowe, ćwiczenia na tryl).

O. Sevcik -Ćwiczenia na zmiany pozycji op.8 (pozycje II i III).

Herbert Kinsey- Easy Progressive Studies z. 3.

Herbert Kinsey - Elementary Progressive Studies z.1

3. Etiudy

F. Wohlfahrt - Etiudy op.45 - wybrane etiudy biegłościowe.

J. Palaschko - Etiudy melodyczne op.92 Nr 1

4. Koncerty

A. Huber - Concertino F-dur op.7 (transpozycja na altówkę).

A. Havhaness - Koncert a-moll op.93 (cz. I).

F.Seitz - Koncert uczniowski G-dur op. 13.

5. Utwory różne

Kathy and David Blackwell – Viola Time Sprinters.

Gordon Jacob , Kenneth Jones – New Pieces for Viola.

M. Reger - Sześć ćwiczeń z Orgeltrios op.47

J. W. Kalliwoda - Sześć nokturnów op. 186 na altówkę i fortepian.

L. van Beethoven - Sonatina d-moll.

Minimum materiałowe:

- gama C (z wykorzystaniem III pozycji), g, c (przez dwie oktawy).
- 6 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych.
- 4 utwory z akompaniamentem.

***Egzamin promocyjny do klasy 4 (program wykonywany z pamięci)**

- Gama przez dwie oktawy, pasaże.
- Etiuda biegłościowa.
- Koncert - 1 część.
- Utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu.

Cykl sześcioletni _____ Cykl czteroletni

Klasa4

Klasa II (drugie półrocze)

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne(muzyka ludowa a jazz)
- czynnie uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego(orkiestra , zespoły kameralne)
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych,
- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry),
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców.

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń

- czyta zapis nutowy w kluczu wiolinowym
- korzysta ze źródeł i pomocy dydaktycznych: metronom, słowniczek muzyczny, internet,
- zna podstawowe stosowane w literaturze muzycznej określenia dotyczące agogiki: accelerando, ritenuto, fermata, allegro, moderato, andante, allegro moderato, lento
- zna notację i aplikaturę altówkową w obrębie I-III pozycji

- zna pojęcie septymy małej i septymy wielkiej
- zna gamy, pasaże i dominantę septymową dodwóch znaków przykluczowych w obrębie I-III pozycji
- zna pojęcie akordu oraz rozróżnia jego tryby (dur, moll),

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- posługuje się prawidłowym aparatem gry
- prawidłowo koryguje intonację;
- zwraca uwagę na jakość dźwięku podczas gry;
- samodzielnie odczytuje z nut łatwy utwór;
- interpretuje utwór zgodnie z zapisem nutowym (metrorytmika, dynamika, agogika);
- opanował technikę gry w stopniu umożliwiającym dalsze kształcenie, stosuje prawidłowy podział smyczka oraz operuje podstawowymi sposobami artykulacji (detaché, portato, legato, martele);
- stosuje różne techniki zapamiętywania tekstu;
- potrafi prawidłowo zmieniać pozycje w zakresie I–III; Diennik Ustaw-39- Poz.2248
- stosuje wibrację długich dźwięków;
- gra ze słuchu proste melodie.

4. Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami

Uczeń:

- pokonuje problemy techniczne poprzez dobór odpowiednich sposobów ćwiczeń
- opracowuje plan pracy, uwzględniając ćwiczenie w harmonogramie dnia.
- zna i stosuje metody ćwiczenia w domu,
- kształci umiejętność systematycznego ćwiczenia i korekty błędów
- zna metody ćwiczenia i sposoby ich praktycznego zastosowania,
- samodzielnie odczytuje prosty tekst nutowy,

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- potrafi skupić się przed i w trakcie występu;
- współpracuje z innymi muzykami;
- w prezentacji estradowej wykorzystuje wyobraźnię muzyczną i ekspresję.

Zadania techniczno-wykonawcze – sposoby realizacji celu

Czytanie w kluczu wiolinowym. Wprowadzenie III pozycji. Doskonalenie wibracji długich dźwięków. Ćwiczenia i etiudy dwudźwiękowe.

Artykulacja: martele, podwójne detaché (z zaznaczeniem pierwszej nuty z grupy), legato do ośmiu nut, staccato do czterech nut. Dynamika: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte. Pizzicato prawą ręką. Flażolety naturalne. Wprawki, etiudy i utwory biegłościowe. Ćwiczenie chromatyki. Wprowadzenie różnych ćwiczeń pomagających zmniejszyć tremę i wzmóc koncentrację podczas występów. Zapoznanie ucznia z różnymi technikami zapamiętywania utworu.

MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Gamy

T. Gonet - Gamy i pasaże na altówkę.

2. Szkoły i ćwiczenia

M. Szaleski - Szkoła gry na altówce.

O. Ševčík - Ćwiczenia na zmiany pozycji (do III).

P. Lukacs - ćwiczenie Nr 7 - na dwudźwięki.

- ćwiczenie Nr 10 - na chromatykę.

3. Etiudy

F. Wohlfahrt - Etiudy op.45 - Nr 28 dwudźwiękowa.

Zbiór Börenreiter 6613 - 30 etiud z. 1.

- etiuda Nr 24 - biegłościowa.

- etiuda 26 - na wzmocnienie 4 palca lewej ręki.

G. Bezrukow - Etiudy na zmiany pozycji Nr 9, 13, 14.

- etiuda Nr 20 - biegłościowa.

- etiuda Nr 22 - detaché i legato.

F. Mazas - Etiudy op.36 od Nr 1 do 19.

J. Palaschko - Etiudy melodyjne op.92 z. 1 od Nr 5 do 12.

J. Palaschko - 12 ćwiczeń na altówkę op.55 (ćwiczenia o zróżnicowanych problemach technicznych prawej i lewej ręki).

Mogill - Etiudy na altówkę - zbiór.

4. Koncerty

A. Vivaldi - Koncert g-moll.

H. Millies; Concertino w stylu Mozarta

I. Chandoschkin – koncert C dur

G. Ph. Telemann – koncert G dur cz. 4

6. Utwory różne

G. Fauré - 4 melodie na altówkę i fortepian.

A. Borodin - Serenada.

M. Reger - Romans.

J. W. Kalliwoda - 6 nokturnów op. 186 na altówkę i fortepian Nr 1, 4 i 5.

M. Reger - 6 ćwiczeń z Orgeltrios op.47 Nr 4 i 6 (legato przez struny).

Minimum materiałowe:

- gamy durowe i molowe do 3 znaków.
- 6 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych.
- 4 utwory z akompaniamentem.

*Egzamin promocyjny do klasy 5 (program wykonywany z pamięci).

- Gama i pasaże w obrębie III pozycji,
- Etiuda z uwzględnieniem III pozycji.
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu.

Cykl sześćioletni _____ Cykl czteroletni

Klasa 5

Klasa III

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- bierze czynny udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej
- określa własne preferencje repertuarowe i brzmieniowe;
- samodzielnie poszukuje interesujących interpretacji i wykonania.

- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień, bądź innych imprez muzycznych,

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- zna notację w kluczu altowym i wiolinowym
- realizuje bardziej skomplikowane struktury rytmiczne
- zna gamy, pasaże i dominantę septymową do trzech znaków przykluczowych w obrębie I-II-III pozycji
- korzysta z pomocy naukowych, takich jak: strony internetowe, encyklopedie.

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- samodzielnie odczytuje z nut łatwy utwór;
- interpretuje utwór zgodnie z zapisem nutowym (metrorytmika, dynamika, agogika);
- opanował technikę gry w stopniu umożliwiającym dalsze kształcenie, stosuje prawidłowy podział smyczka oraz operuje podstawowymi sposobami artykulacji (detaché, portato, legato, marteles);
- stosuje różne techniki zapamiętywania tekstu;
- potrafi prawidłowo zmieniać pozycje w zakresie I–III; Diennik Ustaw-39- Poz.2248
- prawidłowo realizuje proste akordy i dwudźwięki;
- wykazuje się umiejętnością frazowania;
- gra ze słuchu proste melodie.

4. Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami

Uczeń:

- dba o prawidłowe warunki pracy (materiały nutowe, ustawienie pulpitu, oświetlenie);
- pokonuje problemy techniczne poprzez dobór odpowiednich sposobów ćwiczenia;
- prawidłowo odtwarza głosem linię melodyczną;
- rozpoznaje i koryguje błędy;
- opracowuje plan pracy, uwzględniając ćwiczenie w harmonogramie dnia.
- zna i stosuje metody ćwiczenia w domu,
- wykształcił umiejętność systematycznego ćwiczenia i korekty błędów,

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- potrafi skupić się przed i w trakcie występu;
- współpracuje z innymi muzykami;
- w prezentacji estradowej wykorzystuje wyobraźnię muzyczną i ekspresję.

Zadania techniczno-wykonawcze – sposoby realizacji celu

Utrwalanie III pozycji i wprowadzenie II pozycji. Etiudy na zmiany pozycji i etiudy pasażowe detaché i legato. Wprawki, etiudy i utwory biegłościowe (detaché, legato, martele, staccato). Ćwiczenie chromatyki. Ćwiczenia i etiudy dwudźwiękowe. Utwory z dwudźwiękami i akordami.

Pojęcie stylu utworu i epoki (wprowadzenie utworów: barokowy, romantyczny). Zróżnicowania dynamiczne, frazowanie. Różnicowanie wibracji w zależności od ekspresji (wolna, szybka). Prawidłowa intonacja w utworach trzech znaków. Gamy durowe, molowe i pasaże do 3 znaków przykluczowych. Wprowadzenie ozdobnika: mordent, obiegnik. Organizowanie uczniom próbnych występów w klasie (analiza „zrealizowanych” lub „niezrealizowanych” założeń muzycznych i wskazówki do dalszej pracy).

MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Gamy

T. Gonet - Gamy i pasaże na altówkę.

2. Szkoły i ćwiczenia

M. Szaleski - Szkoła gry na altówce.

O. Ševčík - Ćwiczenia na zmiany pozycji.

H. Schradieck - Trójdźwięki durowe i molowe oraz pasaże septymowe na altówkę.

3. Etiudy

G. Bezrukow - 30 etiud na altówkę .

.

H. E. Kayser - 36 etiud op.20

F. Mazas - Etiudy op.36 z. 1

L. Fuchs - 16 fantazyjnych etiud na altówkę

.

4. **Koncerty**

A. Rolla - Koncert F-dur.

G. Ph. Telemann - Koncert G-dur. cz. 1 i 2

A. Vivaldi - Koncert C-dur.

5. **Sonaty**

G. B. Grazioli - Sonata F-dur.

F. Kreisler - „Allegretto W stylu Boccheriniego”

C. Ph. E. Bach - Sonata g-moll.

B. Vanhal - Sonata F-dur op.5 Nr 3.

D. Bononcini - Sonatina d-moll.

6. **Utwory różne**

A. Skrjabin - „Mazurek „ op.40 Nr 2.

C. M. von Weber -, „Serenada „ op.3 Nr 1.

Chrestomatia - zbiór różnych utworów na altówkę z akompaniamentem

Miniatury na altówkę z. 1.

C. Debussy - Walc B-dur

Minimum materiałowe:

- gamy durowe i molowe do 3 znaków w obrębie trzech pozycji.
- dwudźwięki: tercje, seksty w obrębie I pozycji.
- 6 etiud w tym dwudźwiękowe
- koncert (część I lub III) lub dwie kontrastujące części sonaty.
- utwór z towarzyszeniem fortepianu.

***Egzamin promocyjny do klasy 6 (program wykonywany z pamięci).**

- Gama i pasaże z uwzględnieniem II i III pozycji. Tercje, seksty do III pozycji.
- Etiuda dwudźwiękowa.
- Koncert (część I lub III) lub dwie kontrastujące części sonaty.

Cykl sześcioletni _____ Cykl czteroletni

Klasa 6

Klasa IV

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty, audycje muzyczne, słucha nagrań
- uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego
- przestrzega zasad dobrego wychowania
- samodzielnie poszukuje interesujących interpretacji i wykonan

2. Poznanie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- zna notację i aplikaturę skrzypcową w obrębie I-III pozycji,
- zna gamy, pasaże i dominanty septymowe do trzech znaków przykluczowych w obrębie I-III pozycji, (dla zaawansowanych IV-V)
- zna pojęcia: polifonia i homofonia,
- korzysta z pomocy naukowych, takich jak: strony internetowe, encyklopedie.

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- zna i stosuje podstawowe zasady konserwacji altówki i smyczka;
- przyjmuje prawidłową postawę podczas gry;
- posługuje się prawidłowym aparatem gry;
- prawidłowo koryguje intonację;
- zwraca uwagę na jakość dźwięku podczas gry;
- samodzielnie odczytuje z nut łatwy utwór;
- interpretuje utwór zgodnie z zapisem nutowym (metrorytmika, dynamika, agogika);
- opanował technikę gry w stopniu umożliwiającym dalsze kształcenie, stosuje prawidłowy podział smyczka oraz operuje podstawowymi sposobami artykulacji (detaché, portato, legato, marteles);
- stosuje różne techniki zapamiętywania tekstu;
- potrafi prawidłowo zmieniać pozycje w zakresie I–III; Diennik Ustaw-39- Poz.2248
- stosuje wibrację długich dźwięków;
- prawidłowo realizuje proste akordy i dwudźwięki;
- wykazuje się umiejętnością frazowania;
- gra ze słuchu proste melodie.

4. Kształcenie umiejętności organizowania samodzielnej pracy nad wyznaczonymi zadaniami

Uczeń:

- dba o prawidłowe warunki pracy (materiały nutowe, ustawienie pulpitu, oświetlenie)
- rozpoznaje i koryguje błędy
- opracowuje plan pracy, uwzględniając ćwiczenie w harmonogramie dnia
- zna i stosuje metody ćwiczenia w domu
- wykształcił umiejętność systematycznego ćwiczenia i korekty błędów
- samodzielnie wdraża założenia opracowanego z pedagogiem planu pracy nad utworem
- zna metody ćwiczenia i sposoby ich praktycznego zastosowania
- kontroluje na bieżąco jakość dźwięku, intonację i rytm

5. Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- potrafi skupić się przed i w trakcie występu;
- współpracuje z innymi muzykami;
- w prezentacji estradowej wykorzystuje wyobraźnię muzyczną i ekspresję.

Zadania techniczno-wykonawcze – sposoby realizacji celu

Praca nad biegłością palców lewej ręki. Doskonalenie artykulacji: detache, martele, portato, legato. Chromatyka. Różnorodne smyczkowania. Gamy durowe, molowe i pasaże do 4 znaków z wykorzystaniem II i III pozycji. Gamy dwudźwiękowe I pozycji (wprowadzenie techniki przygotowawczej). Różnicowanie wyrazu w utworze. Korzystanie z dostępnych źródeł wiedzy o muzyce (encyklopedie muzyczne, słowniczek muzyczny, leksykony, internet, multimedia).

MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Gamy

T. Gonet - Gamy i pasaże na altówkę.

2. Szkoły i ćwiczenia

M. Szaleski - Szkoła gry na altówce.

O. Ševčík - Ćwiczenia na zmiany pozycji.

H. Schradieck - Trójdźwięki durowe i molowe oraz pasaże septymowe.

3. Etiudy

Franz Schubert - 9 etiud op.3

- etiuda Nr 2 - dwudźwiękowa

- etiuda Nr 4 - na zmiany pozycji

- etiuda Nr 9 - akordowa.

R.Kreutzer - 42 etiudy na altówkę

- etiuda Nr 10 - pasażowa

- etiuda Nr 9 - na rozwijanie biegłości lewej ręki

4. Koncerty

C. F. Zelter - Koncert Es-dur.

C. Dittersdorf- Koncert F-dur.

A. Starnitz - Koncerty F-dur i B-dur.

J.Ch. Bach – Koncert c-moll.

5. Sonaty

H. Eccles - Sonata g-moll.

N. Paganini - Sonata D-dur.

A.Vivaldi - Sonata F-dur.

A.Corelli - 2 Sonaty z op.5 Nr7,8.

K.D.von Dittersdorf- Sonata Es-dur.

6. Utwory różne

B. Bartok - Dwa tańce z. 1.

F. Liszt - „Zapomniany romans,,

Ch. de Beriot - Serenada D-dur op. 124.

A. Tanéjew - Feuillet d'Album op.33.

W. Gawroński - Nokturn „W noc księżycową „ op.26 Nr 1

S. Rachmaninow - Melodia E-dur na altówkę i fortepian.

S. Rachmaninow - Serenada op.3 Nr 5.

Minimum materiałowe:

- gamy durowe i molowe do czterech znaków w obrębie trzech pozycji.

- tercje, seksty do III pozycji.

- 8 etiud o zróżnicowanych problemach technicznych.
- 2 utwory z akompaniamentem.
- dwie kontrastujące części sonaty.

***Egzamin końcowy Szkoły Muzycznej I stopnia.**

- gama i pasaże, różne rodzaje smyczkowań.
- dwudźwięki: tercje, seksty w obrębie II i III pozycji.
- etiuda dwudźwiękowa lub biegłościowa.
- koncert część I lub II i III.
- Utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu.

V. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Nauczanie indywidualne umożliwia dostosowanie metod i materiału nauczania do zróżnicowanych uzdolnień, wieku i stopnia zaawansowania uczniów. Przebieg każdej lekcji musi być dobrze przemyślany i zaplanowany przez nauczyciela. Ważnym zadaniem jest również stwarzanie na lekcji miłej atmosfery mobilizującej ucznia do pracy na lekcji i ćwiczenia w domu.

Rozpoczynając pracę z uczniem w szkole muzycznej I stopnia zapoznajemy go z budową instrumentu, przy czym nazwy poszczególnych części altówki wprowadzamy w miarę potrzeby porozumienia się z uczniem. Od początku wpajamy uczniowi konieczność prawidłowego dbania o altówkę i smyczek. Objaśniamy zasady czyszczenia i konserwacji, uczymy delikatności w obchodzeniu się z instrumentem. Wyjaśniamy mechanizm powstawania dźwięku i rolę poszczególnych części altówki i smyczka w procesie jego powstawania. Wiadomości dotyczące historii instrumentu wprowadzamy stopniowo uwzględniając możliwości rozwojowe ucznia.

Pierwszym zadaniem nauczyciela jest właściwy dobór instrumentu i smyczka, a następnie dopasowanie odpowiedniego żeberka. Instrument musi być dopasowany do warunków fizycznych ucznia (zbyt mały lub zbyt duży i ciężki może powodować niepotrzebne napięcia w organizmie dziecka). Pracując z uczniem nad prawidłową postawą dbamy o rozluźnienie organizmu oraz rozwijanie wyobraźni i świadomości ruchowej. Prawidłowa postawa i odpowiednie trzymanie instrumentu (ułożenie głowy) są niezwykle ważne na początku nauki gry, gdyż złe nawyki z początkowego okresu są niezwykle trudne do wykorzenienia. W pracy nad ładnym wydobyciem dźwięku zwracamy uwagę na prostolinijne prowadzenie smyczka (równoległe do podstawka) i na bieżąco staramy się eliminować wszelkie usztywnienia i nieprawidłowości w układzie prawej ręki - dbamy o prawidłową pracę wszystkich stawów (ruch wyrównawczy).

Opanowanie podstaw techniki gry wiąże się z wprowadzaniem do repertuaru ćwiczeń, etiid i gam. Rozwinięte umiejętności wykorzystujemy następnie w utworach. Należy pamiętać, że wpływ na technikę ma między innymi sprawność manualna dziecka, jak również dobieranie przez nauczyciela odpowiednich ćwiczeń i wprawek korygujących mankamenty budowy rąk i ich funkcjonowania. W technice prawej ręki zwracamy szczególną uwagę na prostolinijne prowadzenie smyczka, zmiany płaszczyzn strun, płynną grę w różnych częściach smyczka i ładny dźwięk. Wprowadzamy i pracujemy nad różnymi rodzajami artykulacji- détaché, martélé, legato, spiccato, staccato, sautille, pizzicato.

Pracę nad techniką lewej ręki rozpoczynamy od właściwego jej ułożenia. Zwracamy uwagę na prawidłowe ułożenie łokcia i możliwie jak najbardziej luźne zawieszenie palców na chwytни. Ułożenie palców rozpoczynamy w I pozycji, mając na uwadze prawidłową pozycję kciuka i głębokość chwytu szyjki altówki. Kolejnym etapem jest wprowadzanie zmian pozycji - jest to jeden z ważniejszych elementów technicznych lewej ręki. Prawidłowa zmiana pozycji wiąże się również z odpowiednim ułożeniem kciuka. Najczęściej występującymi błędami zmiany pozycji jest zbyt wczesny start (skrócenie nuty poprzedzającej zmianę pozycji) oraz zbyt duży nacisk palca zmieniającego pozycję. Wszelkie nieprawidłowości staramy się eliminować od samego początku nie dopuszczając do powstawania złych nawyków.

Kolejnym elementem pracy z uczniem jest uwrażliwienie go na prawidłową intonację. Zwracamy jego uwagę na połączenia intonacyjne między dźwiękami - gdy zagra nieczysto jakiś dźwięk wraca do poprzedniego i stara się skorygować to niedociągnięcie intonacyjne. Innym sposobem ćwiczenia prawidłowej intonacji jest sprawdzanie dźwięków z pustą struną, dopasowanie do dźwięku granego przez nauczyciela na altówce lub pianinie, zaśpiewanie i powtórzenie dźwięku na altówce. Nie bez znaczenia jest tu odpowiedni słuch muzyczny. Uczeń musi mieć świadomość, że nie będzie dobrze grał bez prawidłowej intonacji. Korzystna dla rozwoju prawidłowej intonacji jest gra w małych zespołach kameralnych. Wzajemna obserwacja i słuchanie wpływa mobilizująco na uczniów.

Uzyskanie ładnego brzmienia flażoletów naturalnych zależy od lekkiego dotknięcia struny palcem w odpowiednim miejscu. Podstawowymi ozdobnikami z jakimi styka się uczeń w okresie nauki w szkole muzycznej I stopnia są tryle, mordenty i przednutki. Prawidłowa realizacja tych ozdobników uwarunkowana jest od dobrego umieszczenia ich w czasie, odpowiedniego przygotowania lewej ręki do ich wykonania oraz zsynchronizowania z pracą prawej ręki - lekki impuls czyli równoczesny start obu rąk.

Wibracja będąca sposobem upiększania dźwięku, jego śpiewności, miękkości i intensywności jest cechą indywidualną. Prawidłowa wibracja jest uwarunkowana luźnym zawieszeniem ręki na chwytни. Źródłem ruchu wibracyjnego jest ramię, a biorą w nim udział wszystkie stawy lewej ręki od barkowego do ostatniego stawu wibrującego palca. Aby rozpocząć naukę wibracji lewa ręka ucznia musi być rozluźniona. Naukę rozpoczynamy od wibracji wolnej, z czasem następuje naturalne jej przyspieszenie.

Próby samodzielnego strojenia altówki powinny być podejmowane już pod koniec klasy pierwszej. Początkowo uczeń stroi za pomocą maszynek pod kontrolą nauczyciela. Im wcześniej uczeń posiędzie umiejętność strojenia, tym lepiej dla rozwoju jego intonacji.

Kolejnym bardzo ważnym elementem procesu dydaktycznego jest gra zespołowa. Każdy uczeń powinien mieć okazję do grania w zespole. Mogą to być w początkowym okresie utwory grane unisono. Wprowadzanie formy gry zespołowej uczy zdolności wzajemnego słuchania. Rozwija większą odpowiedzialność nie tylko za siebie, ale również za innych i mobilizuje do lepszej pracy.

Podczas pierwszego etapu nauki gry na altówce uczeń musi być tak prowadzony, by był w stanie wykonać repertuar na egzaminie końcowym w szkole I stopnia. Szkoła ta przygotowuje ucznia do podjęcia nauki w szkole II stopnia, jednak nauczyciel powinien służyć radą w dobrym podejmowaniu decyzji dotyczącej możliwości dalszego kształcenia.

VI. OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

1. Uczeń posiada podstawowe wiadomości z historii instrumentu i umiejętność nazwania poszczególnych części altówki i smyczka. Zna rolę poszczególnych elementów instrumentu i smyczka w procesie powstawania dźwięku. Zna zasady czyszczenia i konserwacji altówki i smyczka a także posiada umiejętność samodzielnego strojenia instrumentu.

2. Uczeń . powinien opanować prawidłową postawę, właściwe trzymanie altówki i smyczka, prawidłowe ułożenie prawej i lewej ręki. Powinien opanować umiejętność wydobywania dźwięku przy zachowaniu swobodnego aparatu gry.

3. Uczeń powinien opanować podstawę techniki gry z uwzględnieniem umiejętności gry „całym smyczkiem” i poszczególnymi częściami smyczka, gry naturalnych flażoletów, umiejętności prawidłowego układu prawej i lewej ręki, czystości intonacji, grania w pozycjach, realizacji podstawowych ozdobników, wibracji.

4. Uczeń powinien posiadać umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji, zgodną z zapisem realizacją metro rytmiki, agogiki i dynamiki oraz interpretować utwór z jego budową formalną.

5. Uczeń powinien znać zasady notacji a także samodzielnie i bezbłędnie odczytywać tekst nutowy. Powinien posiadać umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów.

VII. KRYTERIA I SPOSOBY OCENIANIA

Osiągnięcia ucznia, jego wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań zawartych w programie, oceniane są podczas przesłuchań półrocznych i egzaminów promocyjnych oraz egzaminów ukończenia szkoły. Głównym celem oceny jest jej wychowawcze oddziaływanie i wykorzystanie jako zachęty do dalszej pracy. Podstawowymi kryteriami oceny powinny być:

- stopień spełnienia wymagań programowych w danej klasie - postępy w umiejętnościach technicznych, muzycznych i stopniu opanowania utworów
- pilność i systematyczność

Ocena dostarcza rodzicom i uczniom informacji o osiągnięciach edukacyjnych, postępach w grze i ma na celu motywowanie do dalszej pracy.

Ocenianie obejmuje:

- zgodność wykonywanego repertuaru z podstawą programową w danej klasie
- aparat gry i umiejętności techniczne
- intonacja, prawidłowa pulsacja i estetyka brzmienia
- artykulacja, dynamika, frazowanie
- stylowość interpretacji oraz artystyczne walory wykonawcze.

Oceny klasyfikacyjne ustala się w stopniach, według skali punktowej:

OCENA CELUJĄCA - 25 pkt.

- poziom zdobytych umiejętności i materiał opanowany przez ucznia wykraczają poza program nauczania danej klasy
- uczeń prezentuje grę bezbłędną intonacyjnie, technicznie i jednocześnie interesującą pod względem muzycznym
- uczeń osiągnął sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych lub ogólnopolskich
- zdecydowanie wyróżnia się na tle szkoły I stopnia.

OCENA BARDZO DOBRA - 21-24 pkt.

- uczeń bardzo dobrze opanował nauczania danej klasy
- prezentuje grę bezbłędną pod względem intonacyjnym, technicznym i interesującą od strony muzycznej
- cały program egzaminu (przesłuchania) wykonuje z pamięci.

OCENA DOBRA - 16-20 pkt.

- uczeń gra poprawnie pod względem intonacyjnym, technicznym i muzycznym
- opanował program danej klasy, jest pilny i systematyczny
- cały program egzaminu (przesłuchania) wykonuje z pamięci.

OCENA DOSTATECZNA - 13-15 pkt.

- uczeń dostatecznie opanował przewidziany materiał w stopniu umożliwiającym dalsze postępy w nauce gry na instrumencie.
- prezentuje grę z niewielkimi niedociągnięciami technicznym i muzycznymi
- pracuje niesystematycznie.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA - 11-12 pkt.

- uczeń nie nabył umiejętności gry przewidzianej dla danej klasy
- prezentuje grę z wyraźnymi brakami technicznymi muzycznymi i pamięciowymi
- nie jest w stanie wykonać programu zgodnego z podstawą programową
- nie pracuje w domu

OCENA NIEDOSTATECZNA - 0-10 pkt.

- uczeń nie opanował materiału nauczania danej klasy
- prezentuje grę z dużymi brakami intonacyjnymi i technicznymi
- gra z nut.

Ponieważ ocena dopuszczająca i. niedostateczna jest oceną niepromującą, obowiązkiem nauczyciela gry na instrumencie jest wcześniejsze rozpoznanie możliwości zaistnienia takiego stanu rzeczy i podjęcie stosownych działań, a przede wszystkim powiadomienie nadzoru pedagogicznego o problemach ucznia. Powiadomienie powinno mieć formę pisemną

VIII. UWAGI WDROŻENIOWE

Obserwacja i analiza tego programu nauczania będzie pomagała w podjęciu decyzji o wprowadzaniu do niego zmian. Powinna zostać przeprowadzona w celu sprawdzenia czy zamierzone cele edukacyjne zostały osiągnięte. Formą sprawdzania może być:

- wnikliwa obserwacja pracy ucznia
- analiza wyników przesłuchań i egzaminów
- obserwacja i analiza występów publicznych ucznia
- analiza wyników ucznia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych

Głównym celem programu jest nauczanie podstaw gry na altówce, rozbudzenie zamiłowania do muzyki, rozwinięcie talentu ucznia i nauczyciela. Proponujemy rozwiązania dotyczące nauczania podstaw gry, omawiamy zadania techniczno - wykonawcze.

Nauczanie indywidualne umożliwia podmiotowe traktowanie każdego ucznia. Nauczyciel korzystając z tego programu musi zachować elastyczność i dopasować program w poszczególnych latach do możliwości i zdolności ucznia. Należy dobierać takie pozycje, które pozwolą na właściwy jego rozwój.

opracowanie

mgr DANUTA POPIELAK